
DIMENSIUNEA PSIHOLÓGICĂ A SOCIETĂȚILOR ÎN SCHIMBARE

Teut Irina,
magistru în științe politice, lector-asistent, UASM

În 90 peste noapte ne-am trezit democrați (avînd o idee vagă despre acesta) șianii „cineva” ne-a spus să lăsăm uitării trecutul de ieri și să mergem spre un viitorul de mîine fără un plan elementar de comparare, axat pe principiul bine vs rău, de aici și dezorientarea noastră.

Tranziția (schimbarea de la micro la macro) nu este doar fenomenul statatelor fost (totalitare, autoritare), ci și a lumii întregi odată cu revoluția produsă la sfârșitul sec. XIX-lea începutul sec.XX-lea altfel numită „era tehnicii”.

Astăzi schimbarea fiind foarte liberală și democrată a pătruns în toată lumea indiferent de rasă, sex, religie, naționalitate, apartenență politică etc., (conform prevederilor Declarației Universale ale Omului 1948) și în accepțiunea definiției schimbarea înseamnă modernizare, dar problema derivă din rezultanta randamentului dintre schimbări foarte mari într-un timp foarte scurt.

Conform teoriei lui Alvin Toffler dacă ultimii 50 000 de ani ai existenței omului ar fi împărțiți în perioade de viață de circa 62 de ani, s-ar ajunge la cifra de 800 de asemenea perioade. Din aceste 800 de perioade, 650 au fost petrecute în peșteri. Abia în ultimile 70 de perioade de viață a devenit posibil să se comunice efectiv de la o perioadă la alta, și aceasta datorată scrisului. Abia în ultimile șase perioade de viață, masele de oameni au ajuns să vadă cuvîntul tipărit. Abia în ultimile patru a devenit posibil să se măsoare timpul cu oarecare precizie, iar în ultimile două perioade a fost folosit pentru prima dată motorul electric.

Și în final cea de a 800-a perioadă a produs ceea ce folosim zilnic și imaginabilă ar fi viața noastră fără de toate aceste bunuri de la ustensiile igienice zilnic-matinalne pînă la bomba atomică a lui Alf. Nobel.

De aceea ritmul schimbărilor raportat la timp, imprimă fiecăruia din noi o maladie contemporană psiho-biologică, socială la moment fără antidot unanim, denumită în termeni psihiatrici și medicali „boala schimbării”, care ar pute fi definită ca o prăbușire adaptațională și noncontrolul ritmurilor schimbării. Astăzi fiecare din noi este un om suprasolicitat, un „homo faber”, jucînd zilnic roluri la nivelul zecilor într-o tehnocrație și drept feed-back avem boli ale sistemului nervos și respectiv cel cardio-vascular, care sînt pe locul unu în topul maladiilor; iar stressul, dipresia, anxietatea sunt foarte mondene.

De ce?

Noi sîntem zilnic bombardați cu informație, în sensul direct, care este atît de multă, variată încît nu se reușește prelucrarea ei în intervale de timp atît de

---

scurte. Stressul decizional ne paște la fiecare colț „decizii, mereu decizii...” de la cele programate legate în mare parte de job pînă la cele ad-hoc ce au un cost psihic ridicat. Cînd suntem în imposibilitatea de a programa o mare parte din viața noastră, suferim. „Nu există persoană mai nefericită – scria W. James – decît aceea... pentru care aprinderea fiecărei țigări, băutul fiecărui pahar, începerea fiecărei munci fac obiectul unor deliberări”. Căci dacă nu ne programăm o mare parte a comportamentului, irosim pe banalități o parte uriașă a capacităților de prelucrare a informației.

Este adevărat că unii oameni pot tolera un volum mai mare de schimbări decît alții. Ritmul optim diferă pentru fiecare din noi. Și totuși numărul și tipul de decizii cerute de la fiecare nu depinde numai și numai de noi. Societatea este aceea care determină în esență ce fel de decizii trebuie să luăm și în ce ritm. În prezent există un conflict latent în viața noastră între presiunea exercitată de accelerație și cea exercitată de noutate. Una ne obligă să luăm decizii mai operative, pe cînd cealaltă ne impune să luăm cele mai dificile și care consumă mai mult timp.

Anxietatea generată de acest conflict deschis este mult intensificată de creșterea continuă a diversității ” astăzi fiecare arhitect își are nuanța sa de verde” Al. Toffler. Dovezi incontestabile arată că creșterea numărului de opțiuni aflate în fața unui individ mărește de asemenea, cantitatea de informație pe care trebuie să o prelucrez dacă vrea să ia o decizie și drept consecință reacțiile sale sunt mai lente cu cît opțiunile sunt mai numeroase. Confuzia și incertitudinea generate de tranziție, noutate și diversitate pot explica profunda apatie care disocializează milioane de oameni, bătrîni și tineri de o potrivă.

Aceasta nu este retragerea temporară și voită a individului rațional, este o capitulare totală în fața efortului de luare a deciziei în condițiile schimbării. Simptomele crizei confuzionale se regăsesc în folosirea tot mai largă a drogurilor, creșterea criminalității, adulter, incest, suicid, misticism, terorismul de la începutul sec. XX și anarhismul lui Kropotkin romantic cu steag negru în frunte revin dintr-o dată la modă, și toate acestea sînt vegheate de ochiul neobosit al apatiei bolnăvicioase a milioane de oameni .

Impactul cumulat al suprasolicitării senzoriale, cognitive și decizionale într-o lume tehnocratizată, dă naștere bolii în mijlocul nostru. Această boală se reflectă din ce în ce mai mult în cultura noastră, în concepțiile noastre și în atitudinea noastră față de realitate. Nu este împlător că atîția oameni normali privesc lumea ca pe o „casă de nebuni” sau că alienarea mintală a devenit tema principală în literatură, artă, dramaturgie, film.

Afirmația că „realitatea este un mit”, interesul pentru droguri, entuziasmul pentru astrologie și științe oculte, căutarea senzaționalului (presa galbenă a creat o întreagă industrie), a extazului și a experienței „de neuitat”, violența în

---

familie ca principiu („bătaia e ruptă din rai”), omorul unui pasager la o oră de vîrf în maxi-taxi pentru impardonabila greșeală de a călca pantoful vecinului, etc; lista este fără sfîrșit aceasta reflectînd experiența zilnică a mii de oameni care constată că nu mai pot face față în mod rațional schimbărilor.

Toți acești oameni intuiesc starea patologică cre îi înconjoară, dar nu reușesc să-i înțeleagă originea. Această origine nu se află într-o ideologie politică sau alta, nu se află nici în știință, în tehnologie sau în exigențele îndreptățite ale schimbării sociale ci în incapacitatea noastră de a dirija conștient și cu imaginație înaintarea spre supraindustrialism.

Așadar, în pofida realizărilor extraordinare în toate domeniile vieții sociale mii de oameni încearcă să evadeze din această lume a tuturor într-o lume a lor perimată. Facultatea socială de a reacționa presupune facultatea individuală de a reacționa, lucru care, depinde nu numai de o anumită înzestrare biologică, ci și de continuitatea, ordinea și armonia mediului înconjurător.

Pentru a putea lupta contra acestei boli generate de adaptabilitate trebuie să fie mai întii individual și conștiincios, a ne examina reacțiile fizice și psihice în fața schimbărilor, făcînd temporar abstracție de mediul exterior, pentru a ne cunoaște mediul interior (totul va porni odată cu diminuarea manipulării sub orice formă). Trebuie să căutăm zone de stabilitate prin schimbări de mediu, loc, stil, hrană, să folosim așa-zisele „grupuri situaționale” oameni cu aceleași probleme dar cu origini diferite ale acestor probleme.

Și pentru a înțelege toate frustrările trebuie să găsim diagnosticul, deoarece acesta precede remediul, și nu putem întreprinde ceva pînă nu cunoaștem în amănunte problema.

De aceea primul lucru și cel mai presant, pe care trebuie să-l facem înainte de a dirija destinul nostru evoluționist, înainte de a construi un viitor umanizat, este de a stăvili accelerația schimbării la nivel personal, colectiv, statal.

Acesta va fi momentul hotărîtor din istorie, în care omul fie că învinge în procesul schimbării, fie că dispare, moment în care dintr-o unealtă incoștientă a evoluției el devine fie victimă, fie stăpînul ei.

Bibliografie:

1. Pedrero M. „Corupția marilor puteri. Strategii și minciuni în politica mondială”

Ed.Litera internațional,București, 2008.

2. Roberts P. „Sfîrșitul hranei.Pericolul înfometării în era marketurilor”

Ed.Litera internațional, București, 2009.

3. Toffler Al. „ Powershift. Puterea în mișcare”, Ed.Antet, București,1995.

4. Toffler Al. „ Șocul viitorului”, Ed. Editura Z, București, 1995.

5. Toffler H. „ Război și antirăzboi”, Ed. Antet, București, 1995.